GYLDENDAL

Juryens tale til Freddy Firben

Af Jens Andersen, Anne-Marie Donslund, Birgitte Fredsby, Thomas Vigild, Karen Westman Hertz og Elin Algreen-Petersen

MIDT I EN MULTIMEDIETID, hvor skærmbilleder ikke kan blive avancerede nok, er det forfriskende med en trodsig digital børnebog, der tager udgangspunkt i noget så håndgribeligt og fysisk forståeligt som en STREG. Og som tilmed tematiserer noget så uhåndgribeligt og uforståeligt som ANGST.

I sin essens er det digitale børnebogskoncept "Freddy alene hjemme" leg med en streg overført til iPad, så selv de mest purunge brugere kan være med. Visuelt ved hjælp af abstrakte figurer og mærkelige væsner, man også vil kunne finde spor af i verdenskunsten, børnetegninger og drømme. På tekstplanet via en grundfortælling, hvis titel er "Freddy alene hjemme".

Den handler om en herlig lille fætter, man holder af fra første øjekast: Det ensomme firben Freddy, der bor i en kælder under et tomt hus. Et vågent, vitalt væsen, der som de fleste mennesker – små, større og store – ikke er tryg ved mørket, og slet ikke ved at være alene hjemme. Og som har vældig let ved – simpelthen ikke kan lade være med – at fantasere om det, der rører på sig i den lodne, trykkende usynlighed.

Som sådan er "Freddy alene hjemme" en universel og klassisk fortælling om, hvordan mennesket møder og håndterer angsten for det ukendte. Og forsøger at finde hjælp og trøst – lys i mørket, så at sige – ved egen kraft.

Det nye og originale i dette digitale børnebogskoncept er, at både frygten og dens forsvinden er forbundet til den streg, der i mere end en forstand tegner Freddys hale. En hale, der er fuld af skøre ideer. Som kan falde af og give sig til at leve sit eget drilagtige liv – og på én gang udfordre og hjælpe Freddy i hans kamp mod mørket og ensomheden. Pludselig skubber halen til Freddy, når han spiser og drikker, pludselig forvandles den til et spøgelse, når Freddy skal sove.

Men heldigvis kan Freddy have mange haler, og den, der bestemmer alt – lad os kalde den "overhalen" – styres altså af den lille superbruger, som kan forme halens streg til grænseløst forskellige figurer ved at trække i den på skærmen. Tid og rum ophæves samtidig, når fire indlagte funktioner gør brugerens stregtegning af fantasihalen enten svævende, tung, vippende eller elastisk.

Fortællingen udgår fra og samler sig altså i den hale, Freddy må leve med. Og som hele tiden finder på ting, Freddy ikke kan kontrollere, men som han – gennem de små læsere og brugere – må forsøge at finde på modtræk til. Børn vil altså ikke kun identificere sig med Freddy, men også blive hans små hjælpere, der gennem de digitaliserede finurligheder kommer til at styre halens drillerier. På den måde

udfordrer den lille læser også sin egen angst, ved ikke bare at være medvidende om diverse forskrækkelser af Freddy, men også ved – i bogstaveligste forstand – at have en finger med i spillet, når det handler om at lære Freddy, at halen både er en farlig og en sjov fætter.

"Freddy alene hjemme" er på flere fronter et ambitiøst projekt, der ikke lægger skjul på, at den som det meste kunst, både for børn og for voksne, bygger videre på allerede eksisterende kunsttraditioner. I dette tilfælde den billedkunstneriske modernisme i forrige århundrede, der udgik fra Picasso og Miró, og det ærkedanske gennembrud i nordisk børnekultur omkring 1970, anført af bl.a. Ole Lund Kirkegaard, Flemming Qvist Møller, Jannik & Hanne Hastrup.

Men teamet bag "Freddy alene hjemme" har fundet deres egen nutidige fod og rytme i en varm, personlig og smukt integreret fortælling, der henvender sig bredt til vor tids små børn, og med tiden godt kan gå hen og blive en digital børnebogsklassiker, vurderer juryen.

Nok er universet – som altid, når man er alene i mørket – holdt i dystre farver, men sproget i grundfortællingen er lysende, varmt og stemningsmættet – og selve Freddy-figuren, med sit sprudlende snore-kontrafej og glimtet i to små plirrende øje, en fryd for læsere i mange aldre. Lur os, om ikke læsningen og legen med "Freddy alene hjemme" kan blive en fælles oplevelse for børn og voksne!

Som digitalt isenkram rummer "Freddy alene hjemme" en række skitserede, spændende muligheder, der venter på at blive udviklet yderligere. Freddy og hans drilske hale inviterer til både kreativ leg og mere målrettede spil, men særligt rosværdigt er, hvordan stregen bliver katalysator for en interaktiv fortælling, når den får sit eget liv iPad- skærmen, underlagt børnenes fingre og fantasi. Netop her kan kimen til fremtidens børnebog ligge, fordi begrænsningen af noget så simpelt og enkelt som en streg skaber tryg grobund for fortællinger, der kan sno sig i alle tænkelige retninger.

Sluttelig må man sige at holdet bag Freddy er stærkt forankret i rødderne for dansk spilkultur, og bl.a. har klassikeren "Blackout" bag sig. Også af den grund tror juryen på, at "Freddy alene hjemme" kan videreudvikle en stærk dansk tradition for fortælling i børnebøger med et interessant og sigende leg- og spildesign. Ikke mindst når ideerne i den videreudviklingsproces, der nu forestår, bliver vendt endnu mere på hovedet. Der er ikke grænser for, hvor mange kolbøtter en streg kan slå, når man lægger den i hænderne på børn – og på gode børnebogsforfattere! Som Ole Lund Kirkegaard sagde tilbage i 1970erne: *"Det første bud, når man skal skrive for børn, er at forenkle tingene, så det bliver forståeligt, uden at det bliver en banalitet. Ved at skære det hele ud i pap, skærer vi hele oplevelsen væk for børnene."*

Det er netop det, juryen er faldet for i "Freddy alene hjemme". Her er ingen banaliteter, ingen pap, men masser af rum for oplevelser. Endda i flere dimensioner og medier. Så ...
.... al magt til halerne – og et stort tillykke til holdet bag Freddy!